

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.	— fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	10 kor.	Fél évre	8 —
Fél évre	5 —	Negyed évre	4 —
Negyed évre	2 —	Egy nóra	1 — 70 —
Egy nóra	1 —		
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A lelkiismeret.

Debreczen, július hó.

Végre megmozdult, kezdi bontogatni szárnyait a „szabadelvű“ lelkiismeret. A debreczeni „Szabadság“ minapi számában fel is jaldult már, megfujta a riadót: sikra szállt a „nemzeti követelésekért“. Föl a sakkal, ki a kardot, gerelyt előre szögezve ragadjuk ki a diadalt az erőszakoskodó kisebbség karmai közül, mert valljuk meg őszintén, hogy a miért az az erőszakoskodó kisebbség küzd: a 67-es kiegyezésnek végrehajtását nem csak helyeseljük, — sőt követeljük és e miatt a most folyó obstrukciót magyar ember szívében elítélni nem is tudja. Szövetkezzünk tehát, írjunk levelet a választókerületek „szabadelvű“ pártjához, üssük is rá a nemzeti követeléseknek nagy pecsétjét. — Huzzák ki a hajdanta a nemzeti önállóságért vívott csatákon vérben ázott ősi fringiót hüvelyéből, nyilatkozzék meg a patent „szabadelvű“ közvélemény, hogy nyerjen, merítsen belőle bátorságot, lelkesedést, odaadó kitartást a parlament „szabadelvű“ pártja szembe szállni a kormányhatalommal. Mert különben a 67-es alap fen nem tartható s ha most nem sorakozunk: ütött a mi végóránk is, elveszítjük az évtizedek óta hasznélvezett vezérszerepet, az egyedül dvezítő, szentséges igazhitű vezérszerepet s nincs és nem is lesz többé irányeszme, melyet zászlónkra tűzhetnénk, melylyel az elvesztett teret visszafoglalhatnánk Föl tehát! Talpra magyar, hi a haza! Itt az idő most vagy soha! Sok és régi tartozásai vannak már a „szabadelvű“ pártnak a nemzettel szemben, itt a jó alkalom, convertáljunk, fizessünk, vagy fussunk, mert a nagy hitelező, a nemzet immár nagyon szorongat és tovább nem vár!

Ime így szólt dr. Körösi Kálmán t. barátom, a Széll Kálmánban — a szó igaz értelmében — jobb létre szenderült néhai nemzeti pártnak egyik volt tevékeny tagja, ha jól tudom, pártjegyzője is és az 1901. évi általános választások alkalmával városunk I. vál. ker.-nek „szabadelvű“ párti képviselő jelöltje. Tagadhatatlanul megérdemli dr. Körösi az elismerést bátor szókimondásáért, mely szinte sensatio számba megy! El kell ismerni, hogy ő is akarja azt, mit a parlamenti kisebbség most már erőszakkal kivívni akar. Sőt még nagyobb elismerést szavazok neki azért, hogy akaratának megvalósításáért im az izgatáshoz fogott. És ez már nemjambor szándék, ez már az akaratnál is több, ez már valóságos tett. Dr. Körösi a tettek mezejére lépett, mert tudja, hogy egy gramnyi tett százszor több, mint egy métermázsányi okoskodás. Őszintén kívánom, hogy ne törjék bele az ő bicskája!

Mert, hogy a „szabadelvű“ párté bele-török, azt szinte bizonyosra veszem. A szabadelvű pártot egész multja, történelmi szereplése, az igazi magyar nemzeti eszményekkel szemben a legridegebb következetességgel tanusított visszautasító magatartása egyaránt és egyáltalán képtelenné teszi arra,

hogy annyi évtizednek önnön maga által előidézett vagy segítségével lezajlott gyászos eseménye után a nemzeti követeléseknek szószólója lehessen.

Megmondom miért.

Kezdjük a lelkiismerettel elkövetett erőszakosságaival. Sokáig, mondhatni, majdnem Dr. Körösi Kálmánig szunyadt a nemzeti lelkiismeret. Nem is szunnyadás volt az, hanem mélységes álmokör. — Tisza Kálmán s az öt követett 67 es kormányoknak csakis a „szabadelvű“ párt segítségével elhíntett álmopornak kárhóztos eredménye. Szinte agónizált a nemzeti lelkiismeret, mélységesen aludt s nem vette észre, miként fogy, soványodik, gyengül fokozatosan a nemzetnek szellemi és anyagi ereje, érezte a lidércnyomást, rugkapálódzott is miatta, de feltápászkodni nem birt, — érezte, a szunyogok és más mérges férgeknek fájdalmas csipéseit, fel is szisszent, de karjaiban mar nem csörgedezett az ősi vér, meg elkergetni nemhogy agyoncsapni tudta volna a szipolyozó bestiákat. Meghamisított a nemzeti közvélemény, csak az volt az igaz, a helyes, a törvényes, a mit a kormány parancsol, a mit a „szabadelvű“ párt hirdet.

Az ellenzék felforgató, a függetlenségi párt dinasztia ellenes, A nemzeti közérdekért való lelkesedést elfojtotta a magánérdeknek hajhászása; megmételtyezték az ősi becsületes puritán erkölcsöket. Az volt a tegjobb, a legkitünőbb tisztviselő, az volt a felvilágosodott polgár, a ki a legjobb kortes volt; az önérzet oltárán a szolgaság járma lett a jelvény, a ki nem a kormányra szavazott, mellőzték, sokszor üldözték, de a kormány hü csatlósai, azok megkapták a judási penzt! Még azt a törvényt, melyre mint jogalapra helyezkedtek, mely nekik archimedesi pont volt maig a nemzet igazainak legyüréséhez: a 67-es kiegyezést sem hajtották végre. Deák Ferencznek keserűen kellett tapasztalni, hogy az annyi jóhiszeműséggel, annyi becsületes, őszinte magyar nyíltsággal megcsinált kiegyezési törvényt miként az osztrák és nem a magyar nemzet javára használják, fajó lélekkel ismételte el a Carthago romjain kesergő Marius szerepét. A nevető örökösök, a 67-es kormányoknak hazard játéka a nemzeti jogokkal, érdekekkel, s nemzeti létünknek szentséges szimbolumával a magyar nyelvvel: megindította a lejtőre állított nemzetet s rohan azon immár évtizedek óta v lejtőn lefelé. A választások tisztaságát törvény biztosítja, de hoszu, nagyon hoszu idő kell arra, amíg az ebben a törvényben elvetett mag kikél és csirája keresztül tör azon a durva és vastag kergén, a mit a 67-es kormányok Tisza Kálmán óta különösen, a „szabadelvű“ párt segítségével a nemzet lelkiismeretére, önérzetére oly meggondolatlanul raktak.

Közgazdasági állapotaink nyomorusága, egykor virágzó kézmű iparunknak tökéletes tönkretétele, mezőgazdaságunknak, állattenyésztésünknek hanyatlása, kereskedelmünknek pangása nem a nemzeti, hanem első sorban osztrák érdeket szolgáló kormányok és a „szabadelvű“ párt immár 4-ik évtizedes romboló

munkájának következménye. Vétkes mulasztásaik növelték nagygyá az agrár és ipari socialismust s míg ezekkel a világ eszmékkel pepecseltek, nem vették észre, vagy nem akarták észrevenni, hogy lassan, de biztosan, mint terjedt a diplomás szocializmus, az elégedetlenség a tisztviselői pálya egész vonalán. A 67-es kormányok és szabadelvű párt miatt lett a közszolgálati hivatali eskü szegénységi fogadalommá.

Hát nemzeti önállóságunk, dehogya, csak nemzeti lételünknek a kétfejű sasos madár szárnyai alá eltüntetése, nemzeti nyelvünknek meggyalázása nem a 67-es kormányok és a szabadelvű párt határtalan nem törődömségének, sokszor tudatos rosszakaratának következménye-e? Irtóztató csak elgondolni is, hogy ünnepeket költők, írók, a kik a zengzenges magyar nyelv kincsei által lettek nagyokká, külföldön is ismertekké, egy Jókai Mór, egy Mikszáth Kálmán, egy Gyulay Pál, hogy többet ne is említsek, a háládatlanok, az édes anya tagadóknak gyászos sorából, nem a szabadelvűpártnak diszei? No hát legyen boldog a t. párt az ilyen diszek által. Magyar ujságírók, magyar nyelven évtizedeken át a legmegátalkodottabb harcot folytatták a magyar nyelv souverainitása ellen. És nemcsak türte, hanem ösztökélte buzdította őket ebben a kárhóztos munkában a „szabadelvű“ párt. Azt a müvelt fiut, azt az önkéntest csak azért, mert az édes anyja nyelvén tudta a reglamát, büntetésből tovább sanyargatták az osztrák hadseregben, s legutóbb a magyar nyelv kénytelen volt Szent István koronájának területén évezredes első-ségi jogairól lemondani s a horvát előtt meghódolni: ugy-e hogy meggyalázták a magyar nyelvet és megtörténhetett volna-e ez, hogyha a „szabadelvű“ párt nem akarta volna vagy legalább ha ellenezte volna?

Mit szóljunk ezek után Szent István koronája területének oly gyáva és gyászos módon történt megcsönkítéséről, mit a bennünket felfalni akaró nemzetiségeknek szünet nélküli agyarkodásáról? a saját verejtékünkön kitartott „közös“ hadseregnek nyilt, végig sértő nemzetellenes szelleméről, nemzetellenes törekvéseiről s azokról a jogsérelmekről, melyeknek épen a hadsereg részéről naponként szenvedő részesei vagyunk: egyáltalán ne is kezdjünk szólni, mert annak se vége, se hossza! És mindez nem a 67-es kormányok és a „szabadelvű“ párt lelkiismeretét terheli?

Valóban sok és régi tartozása áll fenn a „szabadelvű“ pártnak a nemzettel szemben, sokkal több, hogy sem azt a napirenden levő nemzeti követeléseknek kivívásával lekvittelhetné. — Nagyon önhittnek kell lenni a „szabadelvű“ pártnak, hogy ha azt hiszi, hogy hibái, — hogy ne mondjam — büneinek egész sorozatára a nemzet fátyolt vetve csak azért, mert végre valahára némi jélet mutatja annak, hogy érzékkel bír a nemzeti törekvések iránt.

„Szabadelvű“ párt? Már neve is ellentmond egész történelmi multjának. Hát lehet az a párt szabadelvű, — a melyeknek nem kell a nemzeti önállóság, a politikai és

gazdasági függetlenség? Viselheti-e ez a párt jogosan a szabadelvűségnek gyönyörűsége köntösét, holott évtizedeken át legkiválóbb ellensége volt a nemzet nagykorra jutásának? A párt a kormányhatalom jár-szalagján járva, soha sem tudott kinőni a gyermek czipőkből, és elhítenni akarta az egész világgal s ráfogta a nemzetre, hogy a nemzet a kiskoru, Európának védbástyája, kelet török határ hordóinak széjjel zuzója, kit a czudar osztrák armány számtalanszor halálra sebzett, de mindig talpra állott, hogy ez az ezereztendő magyar nemzet a kiskoru! A szabadelvű párt okolta az idöket, a viszonyokat, a körülményeket, de magában soha sem kereste a hibát. Nem vette tudomásul a kornak az egyénben ép úgy mint a nemzetek életében visszatükröződő irányát, szellemét. Nem törődött azzal, hogy ma az egyéni érvényesülésnek korát eljük, férfiak, nők, kicsinyek, nagyok mind mind egyéniségre törnek, a német sasok szárnyai azóta csaitognak oly felelmesen a világnak minden sarkában, mióta a szétszúllott apró fejedelemségekből egységes önálló, ben erős, kifelé hatalmas független német állam lett. A fizikai erök csak az önállóságban érvényesülnek, a lekötött szellemi erök nem szárnyalhatnak, s a „szabadelvű” párt ezért a lekötöttségért, szellemi esanyagi, zolgaságért lelkesedett s lelkesedik ma is. Nem akarja a Turul madárnak szabad szárnyalását ö a szabad, független Magyarországnak megcsontosodott ellensége.

Nem volt egyetlen egy jelenség a nemzetnek 1867 óta lefolyt változatos élettörténetében, a mikor a szabadelvű párt, az igazán nemzeti jogoknak sőt még csak szabadelvű intézményeknek is szöszölője lett volna. — A függetlenségi pártnak a lelkiismereti és vallásszabadságért évtizedeken át — Iranyi Dániel s más kitünő férfakkal élén — folytatott harcát kigunyolta, lenézte, ócsárolta de mindenkor visszaverte, csak azért, mert az ellenzék kezdte s mert a kormányaak nem tetszett. 1893-94 évben is nem jószantából, hanem épen az az ő általa okozott idök, körülmények és viszonyok teremtette kényszer helyzet kényszerítette, hogy a szabadelvű egyházpolitikai intézményeket megalkossa. Hogy pedig épen a szabadelvűségtől szükkölködő és nemzetellenes politikáját a nemzeti Hős Bariton és társainak akvisitioja megszüntette volna: azt — gondolom — meg a szabadelvű párt maga sem meri állítani.

Képtelen a szabadelvű párt igazi, a nemzetnek minden vágyát felölő, nagyszabású, keresztül-kasul nemzeti politikát folytatni. És ha a párt egyes tagjaiban meg volna is a jó szándék, a törekvés, két körülménnyel fogva nem érhet célra. Egyik az, hogy a nemzet balmára tökéletesen érdemtelenné tette magát. Másik az, hogy eddigi élettörténetének logikája egyenesen megtiltja neki a telivér nemzeti politikát. Neki a maga ásta mederben, a maga készített uton kell haladni ama soha el nem tévesztett cél felé, hogy a mindenkor kormányokat tüskön-bokron át kövesse, támogassa, megvédje még a nemzettel szemben is. Mert a 67-es kormányok nem a szabadelvűpártnak alkotásai, hanem megfordítva: a kormányhatalom teremtménye a szabadelvű párt. A saját képére és hasonlatosságára átgurva, megtörve. S mihelyest ez a szabadelvű párt fellép, kényszerítőleg a kormány ellen, a praetoriánusok Caesar buklató szerepét vállalja magára. És hogy ebben a kormány és praetoriánusi harcban aligha a kormány lesz a vesztes, azt előre láthatjuk.

A függetlenségi párt az igazi, tántoríthatatlan és törhetetlen nemzeti politikának a letéteményese. — Kupa vezér nem a keresz-

tyén hit térítése, hanem annak leple alatt itt fészket rakott idegen uralom ellen tüzte ki a lázadás gereblyét. A Petur bánok, a sötétben ólálkodó elégedetlenek, az érdeksatusok, a bujdosók, a kuruczok, a gravamenes politika a névtelen félistenek szöszölői, annyi hőse, annyi vértanúja, annyi számkivetettje a magyar nemzetnek mind mind az idegen uralom leigázásáért kipusztításáért küzdött. Ezt folytatjuk mi is a függetlenségi és 48-as párt, nem felejtve semmit, hanem okulva, tanulva a multak gyaszos eseményein. A szabadelvű párt pedig mindent elfelejtett, és semmit sem tanult.

És mi nem állunk meg fél uton! — Nekünk a napi renden levő nemzeti követelések nem elegendők, de ragaszkodunk hozzájuk. mert azok a 67-es kiegyezés szerint bennünket megilletnek. Ezért ostromoljuk a camarilla erős várát. faltörő kosok vagyunk jól tudjuk, de a camarilla bástya tornyai már repedeznek, már látjuk a baglyok, és denevérek kiröppenését, s nem állunk meg addig, a míg azt a megvívhatatlannak hitt várat lenekesztül szét nem hanyjuk.

Elhisszük, jól esnek a szabadelvű pártnak ré-zesedni a már már biztosan bekövetkező győzelem diadal kiáltásában. Tegye: De járjon kü ön uton, járjon a saját útján, a mi circulusainkat ne zavarja, a mi utunk az őszinte, nyílt, független magyar nemzeti politika, melyért nem válogatunk az eszközökben sem. Hogyha a szabadelvű párt csak szívében nem itéli el az obstructiót és szájjával es tetteivel igen, tehát mast mond és mast cselekszik, a mit érez, az az ő dolga, csak is így marad következetes magához. Az ő finnyassága bennünket meg nem hat.

De bennük nem bizunk. Első szavuk, első fellépésük ellentétes szívüknek érzelmével és ezenfelül hiányzik a férfias bátorság a szabadelvű pártnak elhagyására, új párt alakításra. A nemzeti párt beolvadt a szabadelvű pártba, átvette activáival együtt az erkölcsi passivákat is. Az 1901 evi választás ezt a frigyét szentesítette, ne beszéljen tehát többé senki, — s nem is beszélhet — orthodox és új szabadelvűekről. Ilyenek nem lesznek, a míg látható alakzatot nem öltönek. És ha vannak ott a nemzet i követeléseinek rajongói, — pedig úgy látszik vannak — szakadjanak el, üssenek új partot.

Mig ez nem történik: szövethetnek caesarjuk, a kormányhatalom ellen, mi érdeklődéssel nézzük a mozgalmat és hisszük, reméljük a surlódás, a harc mindkettőjüket eltemeti, s majd a történelem gondoskodik sírfeliratokról.

Multjukban nincs öröm, jövőjükben nincs remény. A megalkuvások korszaka lejárt. Sorsát senki el nem kerülheti, s mindkettőnek sorsa meg van pecsételve.

Dr. Varga Lajos.

Kiadtuk a fenti közleményt, mert lapunk iránya a vélemények szabad megnyilvánulását nem akadályozhatja akkor sem, ha a politika egyes kérdéseiben másnak a miénktől eltérő felfogása is van. Ki kell azonban jelenteünk, hogy az ország nyugalmanak és jogának visszaszerzésére irányuló szabadelvűpárti mozgalmat mi teljes erőnk-ből támogatjuk és feledni tudjuk, akarjuk a mult mindazon eseményeit, melyek a politikai pártok ellentéteit szaporítják. Ma a hazafiak egyesülésére van szükség és nem a helyzet kiélesítésére.

Dr. Bakonyi Samu beszéde.

Elmondta a képviselőház jul. 23-iki ülésén.

Bakonyi Samu: T. képviselőház! Azt hiszem, senki sem fog kételkedni azon nyilatkozatom őszinteségében, hogy gr. Apponyi Albertnek tegnap hallott, szónoki szépségektől ragyogó és elismerem, a hazafiúi érzés fényétől és melegétől sugárzó beszéde után érzem feladatomban nehézségét. Azonban t. képviselőház, bármennyire is érzem e feladat nehézségével szemben erőm fogyatékoságát, még sem térhetek ki azon kötelesség alól, hogy szembeszálljak e ragyogó felszólalásban foglalt, és velünk szemben hangoztatott — meggyőződésem szerint — igazságtalan vádakkal, a melyek e fényes beszédnek sok tekintetben üdvös tartalmát nagyon is ellensúlyozzák. Sajnálattal kellett ugyanis e nagyszabású felszólalásban vádakat hallanunk azok irányában, a kik a háznak ezen oldalán nincsenek megnyugodva a t. miniszterelnök ur programjában, és a kik e programot a bizalmatlanságnak oly mértékével fogadják, a mely rájuk kötelességként rója a most folyó parlamenti harcz továbbvitelét. Mondom, t. képviselőház, bár érzem erőm fogyatékoságát, mégis megpróbálkozom ezen — mely meggyőződésem szerint velünk szemben igazságtalan vádakkal szembeszállani. (Helyeslés a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Halljuk! Halljuk!)

Viszont azonban, t. képviselőház, én, a ki a parlamenti harczter porondján ujoncznak érzem magamat, nem arrogálhatom magamnak azt, hogy egy szónoklat alakjában mérközsem meg gróf Apponyi Albert fényes beszédével, s ennél fogva csupán azt tartom kötelességemnek, hogy e beszédnek csak ama részével foglalkozzam, a melyek szerintem irányunkban igazságtalan vádakat tartalmaznak. Követni fogom ennél fogva gróf Apponyi Albert mélyen t. képviselőtársam beszédének a menetét, minden különösebb retorikai alakisagok nélkül. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Mielőtt azonban, t. képviselőház, errerátérnek, meg kell jelölnöm felszólalásomnak egy másik indokát is és ez az, hogy én gr. Apponyi Albert mélyen t. képviselőtársam felszólalása által a helyzetet, a mai parlamenti zürzavart tisztázottnak nem tekintem. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A másik pedig, t. képviselőház, a mit előzetesen meg kell jegyezmem, az, hogy gr. Apponyi Albert mélyen t. képviselőtársam a maga elé tűzött nemes feladat elérését talán sokkal inkább megkönnyíthette volna az által, hogyha a kibontakozás módjait igyekezett volna megjelölni, mintsem azon az uton, a melyre szükségesnek tartotta ellenünk fordulni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Most pedig, t. képviselőház, mielőtt kronologikus sorrendben rátérnék a gróf Apponyi Albert beszédében foglaltakra, legelső kötelességemnek azt tartom, hogy szembeálljak az általa irányunkban emelt vádak legnehezebbjével, legkényesebbjével és ez a politikai megbízhatóság kérdése. (Halljuk! Halljuu! a szélsőbaloldalon.)

Vissza kell térnem itt arra az időpontra, a mikor az igen t. miniszterelnök ur körünkben megjelenvén, Kossuth Ferencz etnökünk előtt azt az óhaját fejezte ki, hogy ő megkísérli tájékozódást szerezni arra nézve, hogy a függetlenségi és 48-as párt az obstructiót milyen feltételek mellett volna hajlandó abbahagyni, és ennek abban hagyása esetére azután a neki kilátásba helyezett missziót a kormány alakítására elvállalhatja-e, vagy nem. Az én tudomásom szerint akkor, mikor a t. minisz-

terelnök urnak ezen közeledése folytán úgy alakult a helyzet, hogy a mi pártunk vezéralakjai Kossuth Ferencz elnökünknel megjelenven, a t. miniszterelnök ur velünk beszélgetésbe bocsátkozott, hozzá bizonyos prejudiciális kérdéseket intéztek, — hogy ezzel a perjozi műszóval eljek — a melyeknek jelentősége a dolog természete szerint alig lehetett egyéb, mint az, hogy ha ezekre a prejudiciális kérdésekre kielégítő választ nyerniök nem sikerül, akkor a megoldás irányában kezdeményezett tárgyalások mindjárt a limine fennakadást szenvednek és a kivánt sikerrel nem járnak.

Azt hiszem, hogy azt, miképen ez így történt, a t. miniszterelnök ur nem vonja kétségbe, a mint hogy nem vonta kétségbe tudomásom szerint eddig sem ezt a másik részről is így megerősített tényállást. Már most ezen prejudiciális kérdések között, mellözve a többieket, a jelen helyzetet és a közel jövőt illetőleg én a magam részéről legfontosabbnak azt tartom, vajjon a t. miniszterelnök ur elődjének, Széll Kálmán miniszterelnök urnak politikáját a maga egészében kívánja-e folytatni, igen vagy nem?

Ez a kérdés nagyon természetesen a szőnyegen forgó katonai ügyre nem vonatkozhatott, mert hiszen épen az képezte az ezen kérdésre adandó és kielégítő válasz után a tárgyalás anyagát. Vonatkozott tehát a közel jövőben aktuálissá válható másik, s nem habozom kimondani ama meggyőződésemet, hogy a katonainál jelentőségben sokkal fontosabb kérdésre, nevezetesen a gazdasági kérdésre, a kiegyezésnek, vagy pedig, ha az nem sikerül, Magyarország gazdasági önállóságának a kérdésére.

És. t. ház, gróf Khuev-Hédervárn Károly, akkori horvát bán, erre a kérdésre azt a kategorikus választ adta az én értesülésem szerint, hogy ő igenis Széll Kálmán politikáját mindenben folytatni akarja. Ebben a mindenben benne van természetesen az is, amit én a leglényegesebbnek tartok a ránk következő helyzetet tekintve. Már most ha visszatekintünk azokra az előzményekre, melyek Széll Kálmán kormányalakítását megelőzték, úgy azt hiszem, mindnyájan egyértelműek vagyunk abban a felfogásban, hogy a függetlenségi és 48-as part részéről a Széll Kálmán elődje, b. Bánffy Dezső volt miniszterelnök és kormánya elleni eljárásnak és végletekig menő parlamenti harcoknak főoka az a körülmény volt, hogy ő a gazdasági kiegyezés kérdésében az ellenzéknek minden unszolás daczára nem akart teljesen világos feleletet adni.

De nemcsak a függetlenségi és 48-as part részéről helyzetetett ez a kérdés homlokterbe, hanem ott állott az akkori ellenzék minden árnyalata együttes akciójának a homlokterén, a mit, ha valaki kétségbe vonna, bizonyíthatók azonnal, mert itt van kezembem az országgyűlés akkori ellenzéki pártjainak a nemzethez intézett manifestuma (Halljuk! Halljuk!) a melyben az akkori parlamenti harcoknak főokául az van megjelölve, hogy a kormány hazánknek életbevágó kérdéseiben ismételt felhívások daczára megtagadgtt mindent felvilágosítást terve és szándékai felől. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A t. miniszterelnök ur a jelzett prejudiciális kérdésre azt a feleletet adta, hogy ő Széll Kálmán politikáját a maga egész terjedelmében akarja folytatni és mégis mikor később nyilvánított terveinek ellhallgatásával abba a helyzetbe jutott, hogy tovább tárgyalhatott a függetlenségi és 48-as párttal a katonai kérdésekben és utána úgy látta, hogy ő vállalkozhatik a kormányalakításnak missziójára, a nélkül, hogy a gazdasági bérdesben világos, tiszta programot

adott volna a maga valódi szándékai felől, azt a fenyegető veszedelmet magában jejtő kijelentést tette, hogy ő az 1899: XXX. törvényezikkhez is hozzá akar nyulni. Tehát két dologgal állunk szemben. Az egyik dolog azonos az 1899-iki helyzettel, a mely báró Bánffy Dezső kormánya irányában állott fenn, hogy tudniillik báró Bánffy Dezső a gazdasági kiegyezés dolgában szándékai felől határozott, világos, áttekinthető képet nem nyújtott és nyilatkozgtot nem tett, másfelől azonban szemben állénk egy novummal a t. miniszterelnök ur részéről, a mely ismétlem, a legnagyobb veszedelmet rejti magában Magyarországnak eddig törvényekben biztosított, gazdasági önállóságára nézve.

Ennélfogva a mikor elienünk az a vád emeltetik, hogy a mi a katonai ügyekre vonatkozólag hozott párthatározattal szemben a harcot folytatjuk, és ennélfogva a politikai megbízhatóság hiányának vádja terhel bennünket (Ellenmondások a szélsőbaloldalon.) és nyugodt lelkiismerettel megfordítom ezt a vádat, (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) és odairányítom gr. Khuen-Héderváry mellére, a ki elhallgatott egy dolgot, a melyet, ha el nem hallgatott volna, — azt hiszem, hogy senki sem fog engemet megczáfolni, — a pártnak egyetlenegy tagja sem nyújtott volna neki alkalmat arra, hogy megbízást vállalhasson a kormány megalakítására. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És, mert ez így van, én úgy látom, hogy igazságtalan dolog két egymással tárgyaló fél közül az egyikkel szemben a politikai megbízhatatlanság vádját emelni akkor, a mikor ez a vád sokkal súlyosabban esik a másik fél terhére. A t. miniszterelnök ur — azonban azt fogja mondani erre, a mit már mondott is, mikor az ellenzék felszólalásai által szorítottva, különbözőképen magyarázta itt megdöbentő nyilatkozatát, hogy hiszen nem aktuális most ez a kérdés, majd hogyha szükségesnek tartja közérdekből, akkor majd tessék azzal szemben állást foglalni az ellenzéknek, pártomnak erre a szabad kéz fen van tartva. Csakhogy még egy másik dolog is súlyosítja ezen helyzetet, (Halljuk! Halljuk!) a miatt t. i., hogy a t. miniszterelnök ur ezen nyilatkozatának többszöri módosítása után azt mégis el nem ejtette, tehát igenis fennáll az a veszedelem, a melylyel szemben nekünk meggyőződés szerint a legélesebb harcot kell folytatni fennáll nevezetesen egy másik körülmény is.

Széll Kálmán volt miniszterelnök ur, mikor beterjesztette az osztrák kormánynyal létrejött megállapodásokat magukban foglaló kiegyezési javaslatokat, azt a világos és felre nem magyarázható kijelentést füzte ehhez az előterjesztéshez, hogy ő azokat a javaslatokat abban a reménységben teszi le a ház asztalára, hogy azok Ausztriában alkotmányos uton lesznek tárgyalhatók; alkotmányos uton való tárgyalásnak pedig ő az Ausztriában 1867. deczember 21-ikén kelt törvény 14. §-ában meghatározott módot sem tekintti.

Mi tehát két garancziát nyertünk eddigi harcaink során. Az egyik az 1899: XXX. t.-cz., melyet most a t. miniszterelnök ur érinteni akar és biztosítékaink közül hajlandó, ha meggyőződése szerint a helyzet úgy kívánja, kiküszöbölni; a másik pedig az, hogy Széll Kálmán kijelentette, miképen az 1867: XII. t.-cz. 25. és 68. §-ait akként értelmezi, hogy az osztrák császár-szakasz alkalmazást nem nyerhet a kiegyezési kérdésekben.

Mint hogy pedig az 1899: XXX. t.-cziket mi úgy ítéljük meg, hogy az a nemzetet a gazdasági önállóság reményével és biztosítékával ruhazza fel; mint hogy úgy ítéljük meg, hogy annak 4. §-ában, az 5. §-sal egybevetve bizonyos oly szankezió foglalta-

tik, mely ha megtartatik, elodázhatatlanul vonja maga után a gazdasági önállóságot; minthogy Ausztriának mai helyzetében nem lehet remélni azt, hogy ott az autonóm vámtarifa alkotmányos uton letárgyalassék, az utonom vámtarifának törvénybeiktatása nélkül pedig külkereskedelmi szerződések iránt tárgyalásokba bocsátkozni nem lehet; másfelől az autonóm vámtarifa létre nem hozatala a viszonzosság megsértése, a viszonzosság megsértése pedig a gazdasági önállóság tényleges megvalósulását vonja maga után: ennélfogva mindenki beláthatja azt, hogy mi nem engedhetünk ebből az álláspontunkból és hogyha utólag értesültünk a t. miniszterelnök urnak erről a fenyegető szándékáról, akkor reánk nézve az a helyzet következett be, a mit gr. Apponyi Albert t. képviselőtársam magára nézve akként állapít meg, hogyha nem teljesülnek a katonai téren a kormány működéséhez füzött reményei, akkor az egész rekonzsideráció tárgyává fogja tenni, — az egész helyzetre nézve cselekvési szabadsága vissza fog állani. Hát mi igenis, mikor a függ. és 48-as pártot a gazdasági téren ilyen kiábrándulás éri, azt mondjuk, hogy rekonzsideráció tárgyává tesszük az egész tárgyalást és hogy azt a megállapodást, a melyet a másik fél így szegett meg magára nézve, mi sem tarthatjuk többé magunkra nézve kötelezőnek. (Helyeslés. Ugy van a szélsőbaloldalon.)

És emlékeztetem gr. Apponyi Albert mélyen t. képviselőtársamat arra az álláspontjára, amelyet ő 1898. évi nov. 28-án az 1898. évi I. tezikre vonatkozólag elfoglalt, mely tekintetben a helyzet ma teljesen azonos. Nevezetesen az 1898. évi I. tezikben gr. Apponyi t. képviselőtársam ugyanazokat a garancziákat látta, a melyeket mi most látunk az 1899. XXX. tezikben. Azt mondja gr. Apponyi 1898. nov. 28-án tartott ülésében a haznak (olvassa): „Mi azért a törvényért és azokért az állapotokért, melyeket e törvény követel, erkölcsileg felelősek vagyunk az országnak; mi — az országnak egész tekintélyünkkel, — egész egyéni súlyunkkal, multunknak egész tartalmával, hogy abban a javaslatban nincsen közjogi sérelem és hogy biztosítékai vannak arra nézve, hogy abból közjogi sérelem nem fog támadni. Hát t. ház, ezzel a szavatolással, a mi egész egyéni súlyunk és szavunk latbacetésével mi nem játszhatunk, minékünk minden rendelkezésünkre álló eszközzel követelnünk kell, hogy valóssággá váljon az, a miért mi az ország színe előtt szavatosságot vállaltunk el.

És, hogyha bármily rendelkezésünkre álló eszközt elmulasztanánk ezen célunk biztosítására, akkor mi az ország előtt kompromittáljuk a mi szándékunk komolyságát, a mi garancziánk számbavehetőségét és mi több, megszegjük köteletségünket. Azért lehetetlen nekünk hozzájárulnunk ahoz, hogy állami kiadások és bevételek feletti rendelkezés a kormány hatalmába bocsáttassék; lehetetlen ahoz hozzájárulnunk, hogy a parlament ezt a legnagyobb hatalmi eszközt a kezéből kiadja mindaddig, míg teljes biztosítékot nem nyerünk arra nézve, hogy a kiegyezési ügyben előállható bármely fordulat mellett is érvényesülni fognak azok az elvek, amelyeket az 1867. XII. tcz. 68. §-ából kifolyólag mi akkor kifejtettünk és a melyekhez akkor önk hozzájárultak. Midőn azt tesszük, mi a legszigorubb parlamenti alapon állunk. Mi nem a magunk meggyőződését akarjuk önökre ráerőszakolni, mi csak azt kívánjuk, hogy az történjék a mi önöknek a meggyőződése is volt, mikor az 1898. I. teziket megalkották.“ (Ugy van a szélsőbalon.) Nem folytatom tovább, mert

azt hiszem, hogy hitebb képét a mai helyzetnek a gazdasági kérdésben nem festhetné meg e háznak legnagyobb kapacitása sem, mint a milyent Apponyi akkor megfestett, akit én igen nagy tekintélynek készséggel és teljes devoczióval ismerem el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Már most én azt látom, hogy a t. miniszterelnök ur akar azért, mert teljesen tájékozatlan volt ezekről az előzményekről, pedig azt hiszem, hogy neki a legelső kötelessége lett volna ezekben a kérdésekben is a szükséges tájékozást magának megszerezni, akár pedig azért, mert ezzel volt ide elbocsájtva Bécsből és a missziót ezzel kapta meg, eljátszotta az én meggyőződésem és igénytelen nézetem szerint a politikai megbízhatóságnak a legfontosabb kellékét. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) mert, hogy csak a gazdasági kérdés mellett maradjak, ugyan mit vállalt magára a t. miniszterelnök ur? Ő azt mondja, hogy neki célja az abnormális parlamenti helyzetet megszüntetni, az ex-lex-ből kibontakozni. Boesánatot kérek, ez nem lehet kormányprogram, hiszen ez csak egy expediens kérdése, ez lehet az az eljárás, melyet éppen gróf Apponyi Albert t. képviselőtársunk, ha jól emlékszem reá az 1899-diki véderővitában napról napra való ügyeskedésnek nevezett, de ez nem lehet egy alkotásra vágyó kormány a feladata és missziója éppen a mai zavaros helyzetben, a melyben attól várja a nemzet a megnyugtatót, a ki ezen zavaros helyzet kiszánására vállalkozott.

Thaly Ferencz: Átmeneti miniszterium!

Bakonyi Samu: És mikor ilyen veszélyt rejt magában a t. miniszterelnök urnak legelső nyilatkozata, akkor én felismerem, vagy legalább felismerni vélem az ő, gazdasági kérdésben elfoglalandó jövő magatartásának szándékait, mert ő tett egy másik kijelentést is, a melyet mi még onnan eddig nem hallottunk, nevezetesen ő azt a kijelentést tette, hogy neki a vámközösség fentartása politikai hitvallása. A t. többség részéről, mikor diskutáltuk ezt a kérdést, és mi az önálló vámterület követelményét felállítottuk, mindig azt hallottuk, hogy az nem politikai kérdés, hanem gazdasági kérdés. Mi ezzel szemben azt a szemrehányást tettük a t. tulajdonosnak, hogy igen, de önök tekintik politikai kérdésnek mégis, noha ezt nem vallják be, nevezetesen az Ausztriával való államjogi kapcsolatnak meglazulását látnak igen sokan önök közül a gazdasági önállóság megvalósításában.

De ha csakugyan politikai hitvallása a t. miniszterelnök urnak a gazdasági közösség fentartása, akkor félek attól, hogy ő ennek a hitvallásnak megvalósításában át fog siklani arra a tere, a hol azután csakugyan olyan veszedelmek tornyosulnak felénk, amelyekkel nagyon nehéz lesz megküzdenünk. Ezeket a veszedelmeket nem én látom és nem ma látjuk először, hanem látuk gróf Apponyi Albert t. képviselőtársunknak egy nyilatkozatán is, amelyet ő 1900. évi szeptember 23-án intézett választóihoz. Akkor gróf Apponyi Albert úgy látta a helyzetet, a milyen az ma is, hiszen voltaképpen ma is benne vagyunk abban a provizórius helyzetben, a miben voltunk akkor a gazdasági kiegyezés kérdésében, hogy az osztrák törvényhozás nem lesz képes megfelelni azoknak a feltételeknek, a melyeket a mi törvényünk, az 1867: XII. t.-cz. felállít, mint teljes alkotmányos állapotát az osztrák törvényhozásnak, a melynek megőrzése nélkül nekünk a gazdasági közösségre nézve vele szerződést kötnünk nem lehet. Akkor is fel-emelte fejét az a törekvés, hogy el kell hát háritani ezt az akadályt a gazdasági közösségre minden áron való fentartásának

utjából. És hogy minden áron fenn akarja tartani az igen t. miniszterelnök ur, azt megpecsételi azzal a solemnis kijelentéssel, hogy az neki politikai hitvallása. Gróf Apponyi Albert képviselőtársunk akkor is állást foglalt ez ellen és azt a nyilatkozatot tette (olvassa): „Hogyha az 1867: XII. t.-cz.-nek a közügyek tárgyalására vonatkozó intézkedéseit revideálni kellene, akkor ennek a revízióknak az iránya nem lehet más, mint Magyarország függetlenségének teljesebb érvényesítése.”

Nohát ha mi az 1899: XXX. t.-czikkben az 1867: XII. törvénybeli garanciákhoz simulunk és azokat rekapituláló biztosítékokat látunk és ezeket az 1899: XXX. t. cikkben foglaltakkal kongruens, sőt azokat hatályosabban ismétlődő biztosítékokat érinteni akarja, akkor hol találunk mi megnyugvást arra nézve, hogy nem akarja majd a miniszterelnök ur magából a kiegyezési törvényből a 25. vagy a 68. szakasz intézkedéseit kiemelni, a melyeknek eliminációja által azután csakugyan végképen elvesz ennek a nemzetnek a gazdasági önállóságához való minden reménye. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azt hiszem elege indokoltam, hogy nem fogadhatom el a politikai megbízhatóság hiányának vádját és teljes, sőt nagyobb joggal háritom azt az igen t. miniszterelnök ur politikai egyéniségére. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Apponyi Albert t. képviselőtársunk azon kezdte, hogy szemrehányásokat tehet magának azért, a miért csak most szólalt fel. — Én ezt a szemrehányást, nem habozom kijelenteni, mindazon tisztelem mellett is a melyre az ő nagybecsű személye és parlamenti pozíciója iránt viseltetem, egészen jogosultnak tartom. Mert a parlamenti helyzet tulajdonképpen ugyanaz ma, mint volt Széll K. idejében. Ennélfogva, ha gr. Apponyi A. képviselőtársunk ösztönt érzett magában arra, hogy felszólalásával a helyzet tisztázását megkísérelje, én azt hiszem, neki sokkal inkább akkor kellett volna ezt a lépést megtennie és talán akkor sokkal több reménnyel is csinálhatta volna meg azt, mint a hogyan most tette. És engedjen meg nekem t. képviselőtársunk, de én csakugyan nem látom indokoltnak az ő részéről azt, hogy miért siet inkább és ma Khuen-Héderváry miniszterelnök urnak, mint Széll K. volt miniszterelnök urnak a segítségére, a kinek politikájával magát tegnapi felszólalásában is, ennek egész terjedelmében és minden tekintetben azonosította. Hiszen Héderváry kormánya iránti bizalmát is éppen azzal indokolta meg, hogy azt a kijelentést tette a miniszterelnök ur, mikép Széll Kálmán azon politikáját kívánja folytatni — a mi fájdalom nem felel meg a tényeknek — amelylyel magát Apponyi képviselőtársunk teljes mértékben azonosította. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Védelmébe veszi a miniszterelnök urat Apponyi gr. képviselőtársunk azon személyes irányu és háttérü támadások ellen, amelyekben ezekről és a szomszéd padokról is részesült. Én ezt nagyon természetesnek és egészen indokoltnak találom.

De már bocsánatot kérek, ha ő bizodalma forrásának a t. miniszterelnök horvátországi politikai működését tekint, ezt már indokoltnak nem tartom. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) mert bár lehet abban igazság, hogy a miniszterelnök ur azokat a sebeket, a melyeket itt is felszaggatnak egyes képviselőtársaink, Horvátországban a magyar érdekek olyan, a milven védelmében kapta, de elvitathatatlan ezzel szemben a tény, hogy az ő működésével szorosán összefügg a horvát nép érületének irányunkban el-lenséges volta, ott ő miatta, az ő politikai

működése miatt vertek bennünket mindkoraig, ő nekünk ott csak elleaségeket szerzett és célját, ha csakugyan az volt, hogy a magyar állameszmének érdekében és védelmében minden tőle telhető erővel sikrásszálljon nagyon siralmasan sikerült neki elérnie. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. képviselőtársam azután áttért arra, hogy jogosulatlan a volt nemzeti párt és elsősorban ő irányában az a vád, mintha a fuzió előtt vallott politikai irányukhoz hűlenek lettek volna. Ezt a szemrehányást én magamra nem vehetem, mert ezt a vádat nem emeltem, hanem egyik igénytelen felszólalásom során megállapítottam azt a tényt, hogy mikor a volt nemzeti pártiak beolvadtak a kormánypártba, ha magukkal is vitték egész politika multját és programjukat, annak megvalósulását a kormánypárt körében nem találhatták, és alig remélhették, vagyis, hogy a fuzió értéke annak a nemzeti álláspontnak értékeivel, a melyet elfoglaltak ellenzéki korokban, fel nem ért.

Én a volt nemzeti párt katonai programjában mindenkor mindenkor egy igazan értékes dolgot találtam és ez a katonai oktatás kérdése, (Igaz! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) a magyar tisztképzés és a magyar katonai nevelés ügye. Meg ellenzék volt a t. nemzeti párt, mikor annak az államférfiúnak a kormánya, skivel szemben a leghevesebb harcot tartották indokoltnak, megalkotta az 1897: XXIII. törvényczikket, a mire azt mondta a volt nemzeti párt több felszólalásában, hogy azzal programjuknak ez a része kielégítést nyert.

A harc azontul Banffy Dezső kormánnyal szemben a volt nemzeti part részéről mégis sokkal adázabb lett, mint a milyen volt azelőtt. De én nem is látom az 1897: XXIII. törvényczikk által megoldattnak a magyar katonai nevelés kérdését, mert a volt nemzeti párt sokszor kifejtett álláspontjának értékes tartalma nem volt egyéb, mint hogy a magyarországi katonai oktatásnak nyelve tetessek magyarrá. Az 1897. évi XXIII. törvényczikk pedig ezt nem foglalja magában, mert csak a honvédség injezeteiről szól. Nagyon természetes, hisz a honvédségi képzőintézetek nyelve nem lehet más már a törvényeinél fogva sem, mint a magyar, a mely a véderő ezen részének szolgálati nyelve is. Ennélfogva én akatonai nevelés programját tartalmazó részét a volt nemzeti párt álláspontjának mindig úgy értelmeztem, hogy az a Magyarországon elhelyezett közöshadseregbeli katonai képzőintézetekre vonatkozik. Ezekkel pedig az 1897: XXIII. t.-cz. nem foglalkozik. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De még magának a honvédtiszt képzés módjának korlátolt megoldásával is inkább sérelmet foglal magában ez a t.-cz. a 4. §-ban, a mely azt statualja, hogy a Ludovika-akadémiából kikerülő végzett növendékek a közös hadsereghez is nevezhetők ki tisztekké. Nagyon jól tudom, hogy a volt nemzeti párt t. tagjai erre nekem azt fogják felelni, hogy így akarták ők a közös hadseregbeli magyar tisztikart előkészíteni; azonban vagy az áll, hogy rövidlátó volt a volt igen t. nemzeti párt, vagy pedig a meddő hosszas harc után, felismerve ezen ujtásnak a közös hadsereg tisztikarának magyarrá tétele szempontjából való csekély értékét, mégis, hogy a harcnak ezen a téren vége legyen, jónak látta ennyivel is megelégedni.

Ezt pedig azért mondom, t. ház, mert az 1897: XX. t.-cz. 4. §-a nem azt foglalja magában, hogy a honvédségi tisztképző intézetből kikerülő növendékek a közös hadserey magyar ezredeihez nevezhetők ki tisztekké, hanem általánosságban mondja azt, hogy a közös hadseregbe is kinevezhetők. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) S mikor azt halljuk, hogy

immár minden árnyalatra való tekintet és különbség nélkül elismeréshez jut a magyar szolgálati nyelvnek jogosultsága és csak czélszerűségi és a kényszervizonyok szempontjából állítatik fel objektív akadályként a magyar tiszteknek hiánya, mikor ez az ellenvetés a jogosnak elismert magyar szolgálati és vezénnyelvnek megvalósításával szemben: akkor, azt hiszem, nem következetes eljárás, mikor konzummálnak mondja a volt t. nemzeti párt ama katonai programját az 1897: XXIII. törvényezikben foglalt reformmal. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A t. nemzeti pártnak a szabadelvű pártba való beolvadásával katonai programjuk megvalósulásához nem sokkal jutott közelebb. Illetékes tanut fogok ennek bizonyítására felhívni. Épen tegnap irt a nemzeti pártnak volt t. alelnöke, Kovács Albert, ennek a háznak volt érdemes tagja, egy cikket, a melyben idézi a nemzeti pártnak programját a katonai kérdésekre vonatkozólag.

Szóról-szóra így hangzik ez a rész (olvassa: „Az 1867-ik kiegyezés szerint Magyarország a papiroson paritásos állam, de a tényleges valóságban csak Ausztriának egy szélesebb belkörü autonómiával ellátott tartománya, vagy gyarmata. Az 1867-iki kiegyezésben közöseknek nevezett ügyek, tehát a hadsereg és a külügy, teljesen osztrák ügyek maradtak 1867. után is, és nem tétetettek közöseké. Sőt még a nem közös de közösen intézhető ügyek is tényleg osztrákok. Ezt tovább így nem maradhat. Az 1867-iki törvények a paritás értelmében hajthatók végre és pedig a közös hadsereg magyar részében is, mindenken, ami csak a paritásból következik.“

Azt hiszem ez elég erélyes követelése azon álláspont érvényesítésének, a melyért most mi harcolunk és egyuttal ékesen szóló czáfolata gróf Apponyi Albert t. képviselőtársunk azon szemrehányásának, hogy mi ma olyan álláspontot foglalunk el, amely hamis, mert hiszen nem lehet azt mondani, hogy ez az állapot, amelylyel mi szembe szállunk, törvénytelen volna, hiszen az ő pártja, az ő pártjának ezen illetékes vezér férfia Kovács Albert mondja azt, és pedig emelt hangon, hangsúlyozva, hogy ez tovább így nem maradhat, a 67-iki törvények végrehajthatók a paritás értelmében.

Sorra veszi azután gróf Apponyi Albert igen t. képviselőtársunk azokat a követeléseket, a melyeket ő, illetőleg Szentiványi Árpád t. képviselőtársunk állított fel ismételt hangsúlyozva azokkal való szolidaritását, és azt mondja, hogy szemrehányás neki és volt pártjának tulajdonképen csak a tisztvi vizsga kérdésében volna tehető. Ez azonban alárendelt jelentőségű kérdés azért is, mert — úgy mond — a gyakorlatban mindinkább érvényesül az az ő felfogásuk, hogy t. i. a tisztvi vizsga magyarul is letehető és a német nyelv intenzív tudása nem kívántatik meg a tisztjelöltektől.

Hát bocsánatot kérek, én nem tudom, hogy gróf Apponyi Albert igen t. képviselőtársamnak milyen adatok állanak a rendelkezésére. Abból a komolyságból, abból a megfontoltságból és abból a nagy súlyból azonban, a mely az ő politikai egyéniségét jellemzi, azt kell következtetnünk, hogy ő alaposan utánajárt ezeknek a dolgoknak. De sajnos, az ő következtetése nem áll meg, mert a mindennapi tények, amennyire én tudom — az ellenkezőt bizonyítják. Csak egy nem régi esetre: a szegedi önkéntesek tavalyi tisztvizsgájára mutatok rá. Mindenki ismeri ezt az ügyet, a véderő-bizottságban is szóvá tétetett annak idején és bizony kielégítő választ a honvédelmi miniszter ur elődjétől nem kaptunk, így tehát tényként

maradt a dolog, hogy a szegedi önkéntesek közül azok, a kik a német nyelvet nem bírták, tisztvizsgára sem bocsáttattak. Annál kevésbé indokolt tehát gróf Apponyi Albert t. képviselő urnak megnyugvása e kérdésben, mert — a tisztvi vizsga nem hogy letehető volna magyarul is, ellenkezőleg, azokat, a kik a német nyelvet a „Zum Dienstgebrauch geeignet“ ruganyos mértékben nem bírták, nem is bocsátják tisztvizsgára.

De azzal sem nyugtathatja magát ebben a kérdésben gróf Apponyi Albert t. képviselőtársam, hogy a második szolgálati év gyakorlatilag teljesen elfogadottatni a t. honvédelmi miniszter urnak a véderő-bizottságban adott expozéja szerint.

Nagyon csodálkozom, hogy gr. Apponyi Albert, mélyen t. képviselőtársunk, a maga éleslátásával nem vette észre, hogy ezen kijelentéshez hozzátette a t. honvédelmi miniszter ur azt is, hogy a második szolgálati év érdemtelenek okából fenn fog tartani. Már a véderő-bizottságban kötelességemnek tartottam szövegni ezt a dolgot, és azt a kívánságot intéztem az igen t. honvédelmi miniszter urhoz, hogy — kötelességszerűleg — minden befolyásával azon legyen, hogy ez az „érdemtelenek“ vagy egészen hagyassék el, vagy pedig annak tartalma szigorúan törvényben állapíttassék meg, (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) mert ki tagadhatná azt a szomorú igazságot, hogy Magyarországon a közöshadseregbeli tisztikarnak nagy része még most is ferde szemmel nézi azon magyar ifjakat, a kik nemzeti erzésüket el nem nyomják a hadseregben, sőt annak kifejezést is adnak? Azt pedig nagyon jól tudjuk a tapasztalásból, hogy mit jelent a „Würdigkeit“ kérdése; azt is tudjuk, hogy a „Standesehre“ kérdését is kiterjesztik minden olyan dologra, a mire rá lehet fogni, hogy ellentétben áll a legfelsőbb hadur iránti köteles hűséggel, vagy, hogy ellentétben áll a tisztikar hagyományával. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Hogy ezek a hagyományok mik, azt nem kell ecsetelnem, hiszen csak a múlt héten volt alkalma a t. háznak ilyen jelenséggel szemben állania. En nem akarom megbolygatni a Himnusz és Gotterhaite fájdalmas kérdéseit, (Halljuk! Halljuk!) de annyit konstatalok, hogy minduntalan felmerülnek ezek a jelenségek és ezekkel szemben senki sem állíthatja jó lelkiismerettel, hogy nem fenyegeti ifjainkat az a veszedelem, hogy érdemteleneknek tekintik, a tisztvi állással való összeegyeztetlenségnek minősítik majd, ha ezekkel a hagyományokkal ellentétes, velük született, természetes, hazafias érzésüket el nem nyomják. Ennek folytán, ha megnyugtató lehet is az a szándék, hogy a második szolgálati év az önkénteseknél, a mennyire csak lehet, redukáltatni fog. mégis nagyon ellensúlyozza ezt a biztatást az a feltétel, melyet ahhoz a t. honvédelmi miniszter ur expozéjában hazaűzött. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

És rátérek már most, t. ház, olyan dologra, melyet egész lelkemből üdvözlök gróf Apponyi Albert igen t. képviselőtársam felszólalásában. Annak a kijelentése ez, hogy ő a nemzeti szellemnek a hadseregben való térfoglalása érdekében fog tovább küzdeni. S e tekintetben bizonyos megnyugtató jelenségekre is mutatott rá, azt mondván, hogy ime már a többség kebelében is érvényesülni kezd ezen az uton a fuzió hatása.

Hát, t. ház, tagadhatatlan az, hogy pl. Dániel báró igen t. képviselőtársunk felszólalása bizonyos közeledést mutat a mi felfogásunkhoz. Nevezetesen ő elismerte a mi harcunknak azt az értékét, hogy a nemzeti követelések kérdése akként hozatott napi-

rendre, hogy azok onnan kedvező, a nemzetre nézve előnyös megoldás nélkül többé elő nem vehetők. Csakhogy, t. ház, méltóztassanak viszont a kormányhoz közel álló egyik nagy sajtóorganumának azt a kritikáját elolvasni, a melyben épen Dániel Ernő igen t. képviselőtársamnak ezt a felszólalását részesítette. Ebből bizony meg lehet állapítani, hogy még nagyon sok akadály van annak az összeforrásnak, a melyet, ha ez az érteke lenne nyilvánvaló, én is szívesen üdvözlök. Be kell azonban vallanom, hogy a többség padjairól eddig még nem ismertetett el annyira határozott alakban a magyar nyelvnek, a hadsereg magyar vezényleti nyelvnek jogosultsága, mint a hogy az gr. Apponyi Albert igen t. képviselőtársunk készséggel ismerjük el a legideálisabb lelkületű, önzetlen hazafiak egyikének. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Sajnos azonban, hogy ezek a becses, értékes hazafiai tulajdonságok nem érvényesülhetnek épen azért, mert az ő politikai egyéniségének egyik alkotó része a habozás, a tulságos fontolgatás. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) a mely nem enged neki, hogy a határozott cselekvés terére lépjen. S mert ez így van, félek tőle, hogy beszédének hatása érvényesülni, mint azt gróf Apponyi Albert t. képviselőtársam reméli és kilátásba is helyezte. Mert hiszen ezekkel az elvi kijelentésekkel (Egy hang a szélsőbaloldalon: Már torkig vagyunk!) mi már igazán el vagyunk telve, és hogy ha azokba pozitív tartalom nem öntetik, akkor nem haladhatunk és megmarad az a tempó, a melyet a volt honvédelmi miniszter ur a nemzeti kérdésekben való térfoglalásra helyes tempónak látott, hogy lassan, lassan, lassan. Ennek vizshangja kél gróf Apponyi Albert t. képviselőtársam ama kijelentésében, hogy igen, lassan, de biztosan. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Én azt hiszem, hogy a biztonság ezekben a kérdésekben nem a lassúságban áll, nem abból ismerhető fel, hanem felismerhető megtalálható és érvényesíthető egy nagy elhatározásban, ennek a képviselőháznak egy olyan elhatározásában, a mely a konszolidációsokkal végre felhagy és a cselekvés terére lép. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Egy olyan lapban, a mely tudomásom szerint közel áll gróf Apponyi Albert igen t. képviselőtársunkhoz, a „Budapesti Hirlap“ban azt olvastam a minap, hogy a nemzeti követeléseknek kérdése illetéktelen kezekben van, a kisebbség kezében.

Én hajlandó vagyok ezt aláírni, elismerem a t. többségnek az illetékességét erre, de hát ismerje el magát illetékesnek első sorban a t. többség maga: (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Mi szívesen tekintjük annak és segítjük őket. (Egy hang a jobboldalon: Ti akadályoztatok meg!) Mi nem irigyeljük a sikert, tessék megcsinálni.

Fülöp Béla: Tessék meg nem akadályozni! (Zaj balfelől.)

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak.

Kubik Béla: Kérem, inzultál bennünket, azt mondja, hogy mi akadályozzuk meg!

Elnök: Kérem Kubik képviselő urat, tessék csendben maradni.

Kubik Béla: Bocsánatot kérek, mi ilyent nem hagyunk megunkon száradni. Tessék oda is szólni.

Elnök: Kérem még egyszer, méltóztassék nyugodtan lenni.

Bakonyi Samu: Azt mondja t. képviselőtársam, hogy mi akadályozzuk meg. Hat mit akadályozunk mi?

Fülöp Béla: Mindent!

(Vége köv.)

NAPI HIREK.

A „Szabadság“ vasárnapi

száma a szabadelvűpártiak mozgalmáról írott ujdonságunkat „támadás“-nak minősíti az értekezlet összehívása előtt „kitért“ volt elnökök eljárásáról írott sorainkat, sőt a párt megbomlásával is vádol bennünket Csodáljuk a Szabadságot, hogy a tények constatalását, melyeket meg nem czáfol, oly zokon veszi, de azt hisszük, hogy a támadás és a párt bomlasztás vádja igazán csak rémlátásból kerül a redakció eszébe. Mert a legkomolyabban kell kijelenténünk, hogy ma nincsigazabbs melegebb vágyunk, minthogy a debreczeni szabadelvű párt a mai egységét, erejét érintetlenül megőrizze.

Augusztus 2.

A főiskolai ifjuság ünnepe három helyen fog lefolyni. Mindenekegyütt a kollegiumban levő Petőfi szobor előtt tartanak rövid ünnepélyt a Petőfi dalkör közreműködésével. Ez az ünnepély Petőfi hősi halálára lesz emlékezés. Ezután a Szabadság szobor előtt ünnepel az ifjuság, majd a hősök temetőhelyére a Honvéd temetőbe fog kivonulni. Amott a szabadság eszméjének, emitt a szabadságért meghalt hősök emlékének mutat be áldozatot. A Nagy Sándor halomhoz a távolság és idő rövidsége miatt a mint eddig sem volt szokásos, ugy ez évben sem fog az ifjuság és a nép kizarándokolni. Hiszen a „Honvédtemetőben“ a hős tabornok emléke előtt is lerójjá a kegyeiketnek adóját.

Rekvium a pápáért.

Az elhunyt pápáért a depr. kath. templomban szerdán reggel 9 órakor tartják meg a rekviumet, melyen hivatalosan részt vesz a helyőrség tisztikara és az itthon időző katonaság.

Nagy idők tanuja.

Borsay Samuel földbirtokos a szabadságharc egyik tüzemestere 72 éves korában elhunyt. Temetése nagy részvét mellett ma délután ment végbe.

Személyi hir.

Szatmáry Mór a margitai kerület képviselője ma itt járt Debreczenben; a jeles publicista és képviselő Dr. Kardos Samu vendége volt.

Debreczen és a kassai Rákóczi ereklye kiállítás.

A lapunkban közzétett felhívásra a következőket közöljük:

1. Hogy Debreczen sz. kir. város törvényhatósága, a Collégium, Csokonai kör, vagy más egyesületek kaptak-e meghívást a kiállítás megnyitására, ezt miután nem értesítették lapunkat, nem tudhatjuk. Ellenben Komlósi Arthurnak, mint kiállítónak meghívást és féláru vasuti menetjegyre szóló jogosulványt és a megnyitásra belépőjegyet is küldöttek. Ő azonban egyéb halaszthatlan elfoglaltsága miatt meg nem jelenhetett,

hanem csak a jövő hoban tekintheti meg a kiállítást.

2. Hogy Debreczenből, a Rákóczi korszaknak annyi emlékekkel bővelkedő városából kik küldöttek emléktárgyakat, vagy okiratokat, ezt adatok hiányában szintén nem közölhetjük. Csupán a fentebbi forrásból annyit sikerült megtudnunk, hogy Komlósi Arthurnak egy tulajdonát képező színes nyomatú szép képet küldött Kassára, melyet a kiállítási bizottság igen nagy örömmel fogadott, mert annak létezéséről sem birt tudomással. A 80--100 cm. nagyságu kép Párisban készült remekmű. Azt ábrázolja, amidőn II. Rákóczi Ferencz fejedelem és gróf Beresényi Miklós előtt Franciaországban, a magyar és lengyel hazafiakból toborzott lovasok elvonulnak s a tárogató hangjai mellett — kivont karddal és levegőbe röpitett fővegekkel csatakiáltásba törnek ki.

A kép — mely a Rákóczi induló hangjegyei és francia szövege van nyomva, megkapó hatással igaz hazafi lelkiületére.

3. Igéretét bírjuk e kép tulajdonosának, hogy a kiállítás befejezése után, ha a kép visszaérezik, valamely alkalmas módon a debreczeni közönségnek is bemutatattik az.

Most pedig ismételtén felkérjük lapunk t. barátait, kik a kiállításon, vagyis annak megnyitási ünnepélyein — akár mint meghívott vendégek, akár mint kiállítók, vagy érdeklődők részt vettek, hogy lapunkat tudósítani szíveskedjenek. Sőt azon adatokat is köszönettel fogadjuk, melyek arról szólnak, hogy mely tárgyak küldettek el az ereklye kiállításra.

Műkiállítás kenyérből.

Tuzár Agoston volt väczi fegyencz ritkaságszámba menő műkiállítása még csak ma és holnap lesz piac utca 28 sz. a főzősde mellett látható, hogy mennyire érdekes ezen tisztán kenyérből készült műtárgyak megismerése kifűnik abból is, hogy a tegnapi napon 2812 látogatója volt. Tuzár maga par pillanat alatt a közönség szemláltara alakokat formál, mint pld. Umberto Király, III. Napoleon stb. előkelőségeket. A kiállítást ne mulassza el megtekinteni senki.

Díjlövészet.

A Polgári Lövész egyesületnél 1903. július hó 26 án nagyobb szabásu házi lövészetet rendezvén díjat nyertek: Szénior díjak: I. Legtöbb körrel Fodor József 20 kor. II. Molnár Ferencz 10 kor. III. Weszter István 6 kor. IV. Fürst Ödön 5 kor. V. ifj. Tóth Ferencz 4 kor. VI. Aufrecht Alajos 2 kor. I. Legjobb mély lövéssel Pásztor Gyula 10 kor. II. Molnár Ferencz 4 korona. III. Fodor József 2 kor. Junior díjak: I. Legtöbb körrel Gerőcz József 10 kor. II. Thiszsen Arthur 8 kor. III. Blaskovics Mihály 6 kor. IV. Biró Géza 5 kor. V. ifj. Kaszanyiczki Andor 4 kor.

Az izr. hitközség közgyűlése.

Tegnap délelőtt volt az izr. hitközség közgyűlése az izr. elemi iskolában Reichman Ármin hitközségi elnök elnöklete alatt. A közgyűlés jóváhagyta az iskolaudvar kibővítésére szükségessé vált háztelek megvételét. Elfogadja továbbá a templom építésére felvett 300 ezer koronás kölcsönnek évi 3900 korona kamat megtakarítása melletti konvertálását. Ezután a már jóváhagyott építkezéseket módosítja a közgyűlés. Ugyanis az előbbi terv az volt, hogy a Kápolnási utcán tanácstermet építtetnek. E helyett javasolja az elnökség, hogy a József kir. herczeg utca 26. sz. és a hitközség tulajdonát képező ház melletti háztelket vegye

meg a hitközség és a két egymás mellett levő területeire egy emeletes épületet emeljen, mely nemcsak a tanácstermet és a hitközségi irodákat foglalná magában, hanem az izr. Szent-Egyet is kapna kényelmes helyiséget és ezeken kívül a pincehelyiségekben pászkasütő műhelyt lehetne létesíteni. Az új épületben még felmaradó helyiségeket, ha majd kiadja hitközség, akkor a lakásbérből a törlesztéseket kifizetheti. Az elnökség indítványát a közgyűlés egyhangulag elfogadta és az ülés déli 12 órakor véget ért.

Halálozások.

Özv. bernátfalvi Bernáth Kálmánné szül. kőji Komáromy Josefina életének 65-ik évében elhunyt. A megboldogult földi maradványai július 28-án délelőtt 1/2 11 órakor, a Darabos utca 38. számu háznál az ev. ref. vallás szertartása szerint tartandó gyász isteoitisztelet után, a Kossuth-utcai sirkerthben fognak örök nyugalomra tétetni. — Madar Károly és neje Korpássy Juliánna Katinka nevű leányuk 3 hónapos korában elhunyt. A kis halott földi maradványai folyó hó 28-án, d. u. 5 órakor fognak a Deák Ferencz-utca 4. sz. háztól a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Mindkét temetést Dankó M. tem. intézete rendezi.

A debreczeni szintársulat Szigeten.

Makó Lajos szintársulata jövő, aug. hó 1 én kezdi meg előadásait Máramaros Szigeten. Az első hét műsorat Makó következőkép állította össze:

Aug. 1 én szombaton (először) Bob herczeg, regényes nagy operett. Irták Martos Ferencz és Bakonyi Károly. Zenéjét szerzette Huszka Jenő. Aug. 2-an vasárnap d. u. Czigány, népszimű. Irtá Szigligeti. Este (másodszer) Bob herczeg. Aug. 3-án hétfőn (először) A föld, szimű. Irták: Kemecsey és Malonyay. Aug. 4-én, kedden Doktor ur. Bohózat. Irtá Molnár Ferencz. Aug. 5-én szerdán (harmadszer) Bob herczeg. Aug. 6-án csütörtökön (negyedszer) Bob herczeg. Augusztus 7-én pénteken (először) Bacsányi szimű. Irtá: dr. Fényes Samu. Aug. 8-án szombaton Párisi élet, operette. Aug. 9-én vasárnap d. u. Aszalay uram leányai, vigjáték. Este Csókonszerzett völegény, énekes bohózat.

Angelotti köszönete.

Harminez éves jubileumom alkalmával Debreczen város közönsége kitűnő jöindulatának oly fényes tanujelét, adta, hogy nem mulaszthatom el hálás köszönetemet ez uton tolmácsolni. Elsősorban a nagyérdemű közönségnek, a sajtónak és társulatom tagjainak. Ezentul is minden igyekeztemet arra fogom fordítani, hogy előadásaimmal a nagyérdemű közönségnek minél élvezetesebb estéket szerezzek és a legmagasabb igényeket is kielégítem. Hálás köszönettel Angelotti Vilmos igazgató.

Egy váltó a szabadságharcból

Szinte nem is mertük volna hinni, hogy a szabadságharc időbeli kormányának Windischgrätz, Jellasic és Pasckiewits csapatai elleni nemes küzdelmén kívül még más valami egész prózaias dolgok is jutottak osztályul, melyek ugyancsak erősen belenyulnak a mai kopár hétköznapi, lázas — már t. i. váltóláz — életünkbe. Ki gondolná, hogy a véres harcok közepett is mennyire szíven viselte az akkori ideiglenes kormány a polgároknak egymásközötti érdekeik megóvását és biztosítását? Pedig erre is gondoltak, még pedig oly formán, hogy e célból az ugynevezett „Sola“-

kat bocsájtottak ki, mely ma a modern „váltó“ néven ismeretes. Minthogy ezekről eddig vajmi keveset hallottunk s azokból talán egyet sem láttunk, mint a nagy idők egyik kortársát és tanuját, Lakos Lajos városi levéltárnok buvarkodásának segítségével az alábbiakban bemutatunk egyet. A „Sola“ Debreczenben Werfer-nél nyomtatott s Magyarország czimerével a következő szövegezéssel volt ellátva.

Felvettem február 13-án 1849-ik 200 rft. Vezédula fizettem Egy év elteltével az illetőnek fizettem ezen Saját Váltó előmutatása mellett Édes Anyámnak rendelményére az az Két száz 200 ft Vezédulában melljnek Értékét én valósággal kezemhez vettem kötelezem egaszben (in solidum) a lejáratkor pontos kész pénzbeni fizetést, ellenkező esetben alavetem magaat 183²/₆ az 18 dik Törvény Czikkely értelmében a városi bíróságoknk, s az 183²/₆ évi 20-ik és 1840-ik évi 11-dik Törvény Czikkelyek szabálya szerint, a szóbeli sommas eljárásnak mellyet a hitelező akár maga akár bizottya akarmely Biróság előtt mint közakarattal elválasztott Comp omissus bíróság nál akár más tetszése szerint személyes kiváltás vagy lakás és vagyon hollétének minden tekintete nélkül választandó bíróságnál vagy az 1840 dik évi 15 dik Törvény Czikkely által felállított Váltótörvénytörvényeknél eszközésbe hozhasson oly formán, hogy a fent kitett tőkeösszevegre törvényes kamataira, minden előadható költségekre s ezennel a pontos fizetés elmulasztása esetében, világos Váltóadósság gyanant lekötöleztet Törvényes kamatfizetés mellett bánatbérre (vinculumra) nézve sommas szóbeli elmarasztaltatás után a bírói foglalás ellenem egészben az 1832--6. évi 15-dik törvény-czikkely értelmében minden, akárhol található ingó, vagy ingatlan vagyonomnak szabad választása szerint árveres utjan leendő eladatásával, végrehajjasson. Lemondván ezennel minden törvényes orvoslatokról, nevesetesen a felelbbvitel, ellentállás, bírói parancsolatok és folyamodásokról. Kelt N. Váradon febr. 13 án 1849. Saját magamra fizetendő lesznek, vagy hoi található. Én előttem : Kállai József m. k. Pall László M. K. Tott Mária.

E heti bünügyi főtárgyalások.

1903-ik év jul. hó 27-én Hétfőn Fazekas Antal s társa ellen súlyos testi sértés büntette, Mező Sándor ellen erőszakos nemi közösülés büntette. Ugyanaznap ítélethirdetések is. Julius 29-én Szerdán Pető Gábor ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségéért. Bauer Magdolna s társa ellen lopás büntettéért. 31-én pénteken Magyar István ellen csalás büntettéért.

A vendéglő rémei.

A nyári vendéglőkben egyre jobban szaporodnak a blicz hiének. Így nevezték el a különböző kerthelyiségek, mulatók és nyári lokalitások tulajdonosai azokat a vendégeket, akik a bliczelés előre megfontolt szándékával keresik fel a fürdőhelyeket. A blicz hiének bámulatos találékonysággal és kifogástalan furfanggal háritják el maguktól a fogyasztással járó fizetés kellemetlenségeit. Ez a találékonyság és furfang erélyes intézkedésre indította a nyári vendéglősöket. Összeirták ugyanis a blicz hiének eljárásának módozatait és most ezek szerint nyilvántartják a veszeplmes vendégeket. A vendéglősök értekezlete a blicz hiének következő válfajait ismerteti:

A légykatulyás vendég. Az ilyen vendég egy kis dobozban legyeket hord magá-

nál és azokból egy alkalmas pillanatban a nagyobbbrészt elfogyasztott ételbe vagy italba tesz egy legyet, hogy skandalum provokálással a fizetés elől menekülhessen.

A parókás vendég ugyanilyen, azzal a különbséggel, hogy ez hajszálakat alkalmaz a csel keresztülvitelére.

Ritkább, de mégis gyakran előforduló a sportsapkás vendég. A blicz hiének ezen faja a kalapja visszahagyásával vonja el magáról a figyelmet és a nyári helyiségből kiszabadulva, a mindig nála levő sport sapkával tavozik.

A karbol-hiéma étkezés után türehtetlen karbolszagot terjeszt maga körül a nála levő kis üvegből és kényszeríti a vendéglőt, hogy a többi vendégek érdekében rögtön eltávolítsa.

A hordár barátja szerződéssel alkalmaz egy hordárt arra, hogy a nyári vendéglő főpinczére utjan alkalmas időben kihivassa és az elszelelés utját egyengesse.

A kedélyes hiéma, a flegmatikusán bevárja az esetleges kidobatasát is. Eljárása az, hogy nyugodtan végigkosztolja a menüt, sőt a főpinczert is előhivja. akinek aztán szépen bediktálja, hogy mi mindent fogyasztott. Végül amikor a főpinczér hosszas számolás után bmondja az összegeket, a kedélyes hiéma csak ennyit mond:

— No látja ?!

A vendéglősök azt hiszik, hogy a blicz hiének nyilvántartása még sok érdekes adattal fog gyarapodni.

Az urhölgy reputációja.

A kedélyes Bácska egyik ujságában a következő nyilteri közlemény látott napvilágot:

Nyilatkozat.

Miután már régebb idő óta számos oldalról ama híresztelést hallom, mintha én Iványi Erzsike Urhölgy kezét megkértem volna, egyedül nevezett Urhölgy reputációja, valamint az ő és családja iránti feltélen tiszteletem vezérel, midőn kijelentem, hogy ezen kőszá hir mindan alapot nélkülöz.

Löschiinger Béla
főgimn. tanár.

Reméljük, hogy ezzel aztán helyre van ütve az urhölgy reputációja.

Bodrogi József jutalomjátéka.

Folyó hó 30-ikán tartja csütörtökön Bodrogi József az Angelotti mulató legkedveltebb tagja jutalomjátékát, melyre az egész társulat nagy előkészületeket tesz. A kitűnő komikus új műsorával nagy meglepetéseket tart fenn erre az alkalomra úgy, hogy a Bodrogi est egyike lesz a mulató legvigabb estéinek. Hisszük, hogy ez alkalomra zsufo lva lesz a mulató, amit különben Bodrogi meg is érdemel.

A dalok népszerűsége.

A népszerű dalok, kuplák, nóták a színházak és orfeumok dészkairól repülnek a városba ki, a zenekarok továbbitják és a vendégszereplő énekesek s muzsikosok a világban hordják széjjel. De a népszerűségében benne van már a halálesirája is. Mint a hogy kinyilt rózsának a sorsa, hogy lehussa szirmait, úgy a nóta is nemsokára örökre elnémul, hamar utczára került. „Gasszenhauer“ a legtalálőbb neve ezeknek a nótáknak.

A Gassenhauer egyaránt különbözik a nótától, a daltól, valamint a kuplétól is — főkéllékei, hogy banális és együgyű, a mellett fülbemászó és könnyen megjegyezhető legyen. Akkor biztos, hogy népszerűvé lesz és szerzőjének rengeteg sok pénzt jövedelmez.

Az idei Gasseuhauererek közül alighanem az a berlini lesz a legnépszerűbb, melynek szerzője Aletter Vilmos, a nálunk is ismeretes Bánatos kis özvegy megalkotója. A mostan divatba jött Gassenhauerje ezzel a címmel került forgalomba: Rendezvous-intermezo voltaképen gavotte.

Már néhány évvel ezelőtt Rakokko címmel került a zenepiaczra, de akkor nem kellett senkinek; most aztán megfelelően hülye új szöveget készítettek a zenéjére és ime egyszerre kelendő portéka lett.

Csak úgy mint Udall Lyn-nek Mi gril refrénü dala, mely eddig körülbelül 125,000 példányban kelt el és szerzőjének körülbelül 50,000 márkát jövedelmezett.

A Karlinczhen most már Párisba is bevonult Mayol népének fordításában, ezzel a refrénnel; Viens poupoale, viens! Sőt egymást refrénnel Vien Mimile, még Loubét Emil köztársasági elnökre is alkalmazták gunyvers gyanánt.

Elnöeshofer berlini karmesternek hírhedt Kis Khonja pedig Londonban mint Little Mhon ép oly népszerű, mint Athénben a megfelelő görög szövegezésben. De mindezeket a bécsi és berlini Gassenhauereket most nagy veszély fenyegeti a nigger dalok inváziója, melynek a cakewalk-jarvány már az utóbbi hetekben ügyesen előkészítette a talajt.

Rositta szivarok.

A kolozsvári dohánygyárba készül ujjajta szivar, melyet kizárólag magyar dohányból készítenek s a melynek ez lesz a neve: Rositta szivar. A Rositta szivart kizárólag magyar dohányból állítják elő. A dohányból legelőször kiugozzák a nikotint, valamint a gyantát is. — Ennek következtében ez a borszivar az egész ségre és szervezetre teljesen ártalmatlan lesz s azok szívhatják, a kikenél a tüdő- vagy egyéb betegség miatt a dohányzás el van tiltva. E szivarokat nagyon mérsékelt árért fogja áruba bocsátani a pénzügyminiszter.

Popper Dávidné

okleveles szülésznő lakása Debreczen, Hatvan utca 31 sz. az udvarban.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczirol és a kuruczokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Kapható lapunk összes kihordóinál, a tőzsdékben és könyvkereskedésekben.

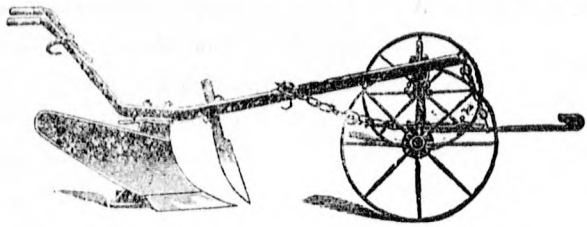
Kerestetik

Egy irodai teendőknben jártas, gyors és szép írással bíró fiatal ember dr. Kardos Samu ügyvédi irodájában azonnal alkalmazást nyerhet.

BÄCHER RUDOLF, MELICHÁR FERENCZ,

kir. szab. ekegyára

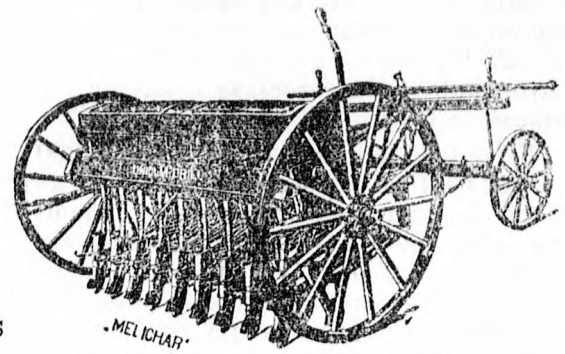
kir. szab. vetőgépyára.

Bizományi gépraktára :

Debreczen,

Piacz-utca 26. szám,

Ajánlja : Hollingsworth szénagyűjtőit,

a nagytőzsde udvarán.

elpusztíthatlan pánczél kormányu, tégely aczélféjű **E K É I T**, hirneves**UNICUM-DRILL sorvető gépeit,** valamint minden egyéb gazdasági eszközeit.

Kedvező fizetési feltételek!

Előzékeny kiszolgálás! Képviselő: **RAHMER SÁNDOR.**

A vadászati idény alkalmából **fejver, föltény s mindennemű vadászati cikkek** nagy választékát ajánljuk a t. vadász urak szives figyelmébe

Szent-Királyi Tivadar utódai

Borsos és Latzkó

Debreczen, városház épület.

OOO-OOO-OO-OOOOOOOO

Ritka alkalom!!

Leszállított árak!

Finom francia batiszt

divatos uj mintákban

27 és 32 kr.

Francia delinek

divatos uj mintákban

37 és 45 kr.

Jó mosó zefirek

15 és 19 kr.

Bosznay J. és Társa

divatáruházában

Debreczen, Kossuth-u. 5.

OOOCCOOO-OOOOOOOO-OO

„BIOSKOP“

óriási KINEMATOGRAPH.

Debreczen, Szénavasártér.

Műsor :

július 27-én.

1. Pokoli ebéd.
2. A csavargó álma.
3. Diákcsínyek.
4. Az ördögök játéka.
5. A becsapódott férj.
6. Szerpentin tánc (színezett.)
7. Katona párdal (Brabanti Genovévából beszélő kép.)
8. 28 napig szolgálatban (beszélő kép.)
9. A szakácsné bosszúja.
10. Bikaviadal Madridban 150 m. hosszú.
11. Uteza Tuniszban.
12. Az urnő jön.
13. Játzó gyermekek.
14. Rekkenő hőség.

A nagy hőség miatt az előadások este 7 ó. kezdődnek. Minden 2-ik nap új műsor.

A n. é. közönség pártfogását kéri

NARTEN GYÖRGY.

A Debreczeni Első Takarékpénztár olcsó törlesztéses kölcsönöket

ajánl

árfolyam levonás nélkül, készpénzben,

melyek fennálló egyéb tartozások bélyeg és illetékmentes kicserélésére is kiválóan alkalmasak.

Felvilágosítást díjmentesen ad a takarékpénztár jelzálogosztálya.

➡ Közvetítők szükségtelenek. ➡

8966 - 1903.

Árverési hirdetmény

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ugynevezett „Rabkert“ 2 hold 300 □ öl föld **f. évi augusztus 17-én d. e. 10** órakor a városháza nagy tanácsstermében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. Árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át az árverelő bizottság kezéhez készpénzben vagy megfelelő értékpapirban letenni.

Árverési feltételek a városi számvevőségénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1903. jul. 16.

A városi tanács.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerüzletben.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

≡ Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. ≡

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszerháza és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostávtól szemben.